

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 166

van **BRECHT WARNEZ**

datum: 1 februari 2022

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Overschrijding spilindex - Impact op lokale besturen en Vlaamse overheid

Volgens prognoses van het Planbureau zal na de overschrijding van de spilindex in februari 2022 er in april opnieuw een overschrijding zijn. Daardoor zullen zowel in maart als in mei de uitkeringen en zowel in april als in juni de lonen van het personeel van de lokale besturen en de Vlaamse overheid telkens met 2 procent stijgen. Dat is een bijsturing ten opzichte van de verwachting die het Planbureau in eind 2021 had. Toen werd voorspeld dat er zich slechts één overschrijding zou voordoen en dat die in pas in augustus zou plaatsvinden.

In december 2021 noteerden we de laatste overschrijding. Dat betekent drie bijstellingen in 5 maanden, of als we de overschrijding van augustus 2021 meenemen, 4 in 9 maanden.

De voorspelde inflatie voor 2022 is volgens het Planbureau ongezien sinds 1984. Het was bovendien niet verwacht. In 2020 ging het Planbureau er zelfs vanuit dat, na de spilindexoverschrijding in februari 2020, er geen meer zou komen in 2021. Later werd gedacht dat er geen overschrijding zou zijn in 2022.

Heel wat lokale besturen houden rekening met een jaarlijkse loonindexering van 2% al zullen er - gezien de eerdere voorspellingen van het Planbureau - ook lokale besturen zijn die geen rekening gehouden hebben met een indexering in 2021 en/of in 2022.

In elk geval, met vier indexeringen op negen maanden tijd zal wellicht geen enkel lokaal bestuur rekening hebben gehouden.

Lokale besturen zijn een belangrijke motor van de economie en in het bijzonder de lokale economie. Ze zullen tot 2025 maar liefst 17 miljard euro investeren. Die investeringen mogen niet achteruit gedraaid worden. Als een van de belangrijkste uitgaven - met name de loonkosten - op korte tijd zo sterk stijgt, kan dat wel een impact hebben op die investeringen.

1. Kan de minister inzicht geven in de verwachte stijging van de lonen van het personeel van de lokale besturen en de Vlaamse overheid ten gevolge van de vierde overschrijding - wellicht in april - in vergelijking met de situatie voor de drie indexeringen (dus voor de indexering na augustus 2021)?
2. Heeft de minister er zicht op in hoeverre de lokale besturen daarmee rekening hebben gehouden in hun meerjarenplannen?
3. Verwacht de minister dat bepaalde openbare besturen daardoor in de problemen komen? Zo ja, ziet hij oplossingen?
4. In welke mate is met de vroege overschrijding van de spilindex ook rekening gehouden in de Vlaamse begroting?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 166 van 1 februari 2022

van **BRECHT WARNEZ**

Onderstaande antwoorden gaan over de loonkosten voor gemeenten (en districten) en OCMW's. De loonkost met betrekking tot het gesubsidieerd onderwijspersoneel maakt geen onderdeel uit van de analyse. Omdat die lonen volledig gesubsidieerd zijn door Vlaanderen hebben deze kosten per saldo geen impact op de financiën van de gemeenten.

1. De extra personeelskosten omwille van de indexering van de lonen in oktober 2021 worden geschat op 27 miljoen euro in boekjaar 2021.

In februari 2022 werden de lonen van het overheidspersoneel opnieuw geïndexeerd. Indien ook in april 2022 én in juni 2022 de lonen van het personeel van de lokale besturen opnieuw geïndexeerd zouden worden, dan verwacht ik in 2022 een invloed op de loonkost van 359 miljoen euro ten opzichte van de hoogte van de lonen tot september 2021.

Voor een antwoord in verband met de verwachte stijging van de lonen van het personeel van de Vlaamse overheid verwijs ik naar de Vlaamse minister bevoegd voor begroting.

2. Het planbureau heeft pas op 1 februari 2022 gecommuniceerd over een mogelijke overschrijding van de spilindex in april 2022. Het lijkt er dan ook op dat de lokale besturen hiermee nog geen rekening gehouden hebben in hun laatste aanpassingen van de meerjarenplannen, aangezien deze voordien opgesteld werden, en een dergelijk snelle overschrijding niet verwacht werd.

Met de andere indexaties lijkt wel (althans gedeeltelijk) rekening gehouden in de aangepaste meerjarenplannen. In totaal raamden de gemeenten de loonkosten voor 2022 in de laatst aangepaste meerjarenplannen 152 miljoen hoger dan in de meerjarenplannen waarbij de beginkredieten 2021 werden vastgesteld. Ook de ramingen van de loonkosten voor de jaren 2023 en volgende zijn aanzienlijk naar boven bijgesteld (gemiddeld 126 miljoen euro per jaar).

Ter vergelijking: Bij de aanpassing van het meerjarenplan met beginkredieten 2021 werden voor "slechts" 57,5 miljoen euro meer loonkosten in 2021 ingeschreven ten opzichte van hetzelfde kalenderjaar in het oorspronkelijke meerjarenplan. De toenames in de ramingen voor de latere jaren (2022-2025) waren toen zelfs erg beperkt (gemiddeld 2,5 miljoen euro per jaar).

3. Het lijkt er dus op dat de gemeenten in hun laatste aanpassingen van de meerjarenplannen al gedeeltelijk rekening gehouden hebben met opeenvolgende loonindexaties. Geen enkele gemeente laat in deze meerjarenplannen een negatieve AFM optekenen in 2025. De lokale besturen lijken dus minstens een deel van de extra kosten te kunnen dragen, zonder dat het financieel evenwicht in het gedrang komt.

Het valt op dat de benuttingsgraad van de kredieten voor de loonkosten vrij stabiel is in de periode 2014-2020 (gemiddeld 95 %). In absolute cijfers bedroeg het verschil tussen de originele planning en de realiteit (jaarrekening) 280 miljoen euro in 2020.

Ook zal de inflatie een opwaartse impact hebben op de opbrengsten uit de aanvullende personenbelasting en uit de opcentiemen onroerende voorheffing. Dit gebeurt weliswaar met vertraging. De vastgelegde groeivoet van het gemeentefonds (3,5%) zorgt verder

voor jaarlijkse hogere inkomsten voor de gemeenten en vangt voor een deel de verhoging van de uitgaven voor inflatie op.

De vrees voor lagere uitgaven voor investeringen wordt niet weerspiegeld in de laatst aangepaste meerjarenplannen. Hierin zijn zelfs voor 1 miljard meer investeringen opgenomen dan in de aangepaste meerjarenplannen waarbij de kredieten voor 2021 werden vastgesteld.

Globaal lijken de gemeenten de verhoogde loonkosten dus te kunnen dragen, zelfs zonder in te teren op hun investeringsplannen. De situatie kan natuurlijk verschillen van gemeente tot gemeente. Bovendien zijn er nog andere contextfactoren die een impact kunnen hebben op de uitgaven van de lokale besturen, zoals de stijgende energieprijzen. Daarom volg ik zeer aandachtig de verdere evolutie van de (gezondheids)index op, alsook de ermee gepaard gaande effecten op de loonkosten van de lokale besturen.

4. Voor de vraag in welke mate met de overschrijdingen van de spilindex ook rekening gehouden werd in de Vlaamse begroting verwijs ik u door naar de Vlaams minister bevoegd voor Begroting.